

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีในการคุ้มครองผู้บริโภคในการประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัส รวมถึงศึกษาวิเคราะห์ มาตรการทางกฎหมายภายในประเทศไทยและของต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องในการให้การควบคุมและคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัส อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น โดยเหตุผลประการสำคัญที่ผู้เขียนได้นั้นศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา อันเนื่องมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีฐานการผลิตเลนส์สัมผัสเป็นจำนวนมาก และมีหลายบริษัทที่ทำการผลิตเลนส์สัมผัส แล้วมีการนำเข้ามาขายในประเทศไทย อาทิเช่น ยี่ห้อ Freshlook Colorblends ยี่ห้อ Duna Plus Color ยี่ห้อ Ultraflex XP ยี่ห้อ Bausch & Lomb Pure Vision ยี่ห้อ Acuvue 2 เป็นต้น ในส่วนประเทศญี่ปุ่น เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ผู้เขียนสนใจและได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ ด้วยเหตุผลว่าประเทศญี่ปุ่นมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดสูง และมีการนำเข้าเลนส์สัมผัสจากต่างประเทศ มากกว่าที่จะผลิตเองภายในประเทศ อย่างเดียวกันกับประเทศไทย และรวมถึงประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้เลนส์สัมผัสเป็น “เครื่องมือแพทย์” ชนิดหนึ่งเหมือนกับประเทศไทย ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาปัญหาที่ปรากฏในประเทศไทยและนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัส

ปัจจุบันยังพบว่าการประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัส โดยเฉพาะการขายเลนส์สัมผัสที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐานยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปตามท้องตลาดไม่ว่าจะเป็น ห้างสรรพสินค้า ตลาดนัด หรือทางอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะเลนส์สัมผัสแบบแฟชั่นอย่าง “บิ๊กอายส์ (Big Eyes)” ปัจจุบันพบว่าจะมีข่าวจากสื่อมวลชนต่างๆ ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ นำเสนอข่าวสารที่ผู้บริโภคได้รับอันตรายหรือความเสียหายจากการใส่เลนส์สัมผัสกันอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายหรือได้รับอันตรายเล็กน้อยจนถึงขั้นรุนแรง เช่น ตาแดง เกิดตุ่มอักเสบบนหนังตาด้านใน เกิดอาการกระจกตาและเยื่อตาขาวอักเสบ การติดเชื้อต่างๆ เช่น เชื้อราจำพวก Fungul Keratitis เชื้อแบคทีเรีย จำพวกชูลิโมนาส (Pseudomonas) และรูกิโนซา (Aeruginosa) ทำให้เกิดเชื้อที่กระจกตาและบางรายรุนแรงถึงขั้นตาบอดได้ และถึงแม้บางรายจะไปพบแพทย์และได้รับการรักษาได้ทันท่วงที แต่ก็มีผลต่อดวงตาในระยะยาวต่อไป ทำให้ประสิทธิภาพในการมองเห็นลดลง และนับวันยิ่งเพิ่มจำนวนผู้เสียหายมากขึ้นอันเนื่องมาจากการเข้าถึง ช่องทาง

การเลือกซื้อหาได้ง่ายไม่ว่าจะเป็นตามตลาดนัด ร้านค้าแผงลอย ตามศูนย์การค้าต่างๆ หรือแม้กระทั่งการขายตรงทางอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีการโฆษณากันอย่างแพร่หลาย สิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงเป็นตัวชี้วัดหรือสะท้อนให้สังคมไทยได้เห็นว่า สาเหตุที่ยังมีผู้ประกอบการธุรกิจเล่นสตั้มฟ์ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายยังคงเห็นแก่ตัวเอาเปรียบผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นขายเล่นสตั้มฟ์ที่ไม่ได้คุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ขายของปลอม ของเลียนแบบ อีกทั้งในแง่คุณสมบัติผู้ขายเล่นสตั้มฟ์ยังขาดความรู้ความชำนาญในการแนะนำการใช้ การรักษาที่ถูกต้อง เป็นต้น นั่นเป็นเพราะประเทศไทยยังมีช่องว่าง และขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง แต่ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุประการใด เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น ก็จำเป็นจะต้องมองหาวิธีการเยียวยาผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายควบคู่กันไปด้วยกับการป้องปรามและควบคุมการประกอบธุรกิจเล่นสตั้มฟ์ดังกล่าว เช่น แนวทางการฟ้องร้องคดี แนวทางเพื่อเยียวยาความเสียหาย ที่ควรให้ผู้บริโภคไม่ตกอยู่ในฝ่ายที่เสียเปรียบมากเกินไปให้ได้รับการเยียวยาตามสมควร

แม้ว่าปัจจุบันเล่นสตั้มฟ์จะถูกรับรองให้เป็นเครื่องมือแพทย์ตามพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 โดยมีการควบคุมการผลิตและนำเข้าเล่นสตั้มฟ์ แต่การผลิตเล่นสตั้มฟ์มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ซื้อไม่สามารถตรวจพบความชำรุดบกพร่องและรวมถึงมาตรฐานของเล่นสตั้มฟ์ในขณะที่ซื้อสินค้าได้ ประกอบกับผู้ซื้อไม่มีนิติสัมพันธ์กับผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการโดยตรงเนื่องจากระบบการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีพ่อค้าคนกลางเข้ามาทำให้มีการส่งต่อสินค้าผ่านมือมาหลายทอด ผู้ขายรายสุดท้ายที่ได้กำไรน้อยต้องรับผิดชอบเนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดต่อความเสียหายที่สุดหรือรวมถึงกรณีหากไม่สามารถเอาผิดจากผู้ขายรายสุดท้ายได้เนื่องจากไม่สามารถติดตามตัวผู้ขายได้ เพราะผู้ขายมีที่วางขายอยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง โดยกฎหมายในปัจจุบันยังไม่ได้กำหนดให้บุคคลเหล่านี้ต้อง “ขออนุญาตการขาย” ผู้ขายบางรายสามารถตั้งโต๊ะ วางขายได้ตามตลาดนัด แผงลอยทั่วไป อันเนื่องมาจากกฎหมายมิได้บังคับให้ผู้ขายต้องจดทะเบียน “สถานประกอบการขาย” อย่างที่กฎหมายกำหนดให้เฉพาะผู้ผลิตและผู้นำเข้าเท่านั้นที่ต้องขออนุญาตและจดทะเบียนสถานประกอบการก่อน ในส่วน “คุณสมบัติผู้ขาย” มิได้มีการกฎหมายออกมาควบคุมคุณสมบัติผู้ขายเป็นพิเศษว่า จะต้องขายได้เฉพาะผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านสายดาเท่านั้น เช่น ทักษะมาตรฐาน จักษุแพทย์ หรือแม้กระทั่งการซื้อก็เป็นไปได้ง่ายไม่ต้องตรวจวัดสายตา ไม่ต้องมี “ใบสั่งแพทย์” ไม่มีการกำหนดอายุผู้ซื้อ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นการฟ้องร้องดำเนินคดี การนำสืบพิสูจน์ความรับผิดชอบก็กระทำได้ยากเนื่องจากข้อมูลและรายละเอียดรวมถึงขั้นตอนในการผลิต ซึ่งจะใช้เป็นพยานหลักฐานนั้นก็อยู่ในมือของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการทั้งหมด จึงเป็นการยากที่ผู้บริโภคจะพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทของผู้ผลิตได้ จึงทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าไม่สามารถนำสืบให้ชัดเจนได้ว่าความไม่ปลอดภัย

ดังกล่าวเกิดขึ้นจากตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น อีกทั้งข้อมูลและหลักฐานทั้งหมดก็อยู่ในความรับรู้ของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการแต่เพียงฝ่ายเดียวและข้อมูลบางอย่างก็เป็นข้อมูลทางวิชาการและมีเทคนิคการผลิตขั้นสูง ประกอบกับผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการมีอำนาจในการต่อรองมากกว่าผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคอยู่ในฐานะเสียเปรียบ ทำให้ผู้บริโภคโดยทั่วไปไม่สามารถทราบได้ว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีความปลอดภัยหรือไม่ ดังนั้นเมื่อผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าแล้วเกิดความเสียหายขึ้น จึงควรมีมาตรการที่เหมาะสมในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และควรมีมาตรการลงโทษที่ครอบคลุมถึงผู้ขายที่ไม่ได้รับอนุญาตการขายให้มีบทลงโทษอย่างชัดเจน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยและของต่างประเทศทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ผู้เขียนได้นำแนวทางมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศมาปรับใช้ในประเทศไทย และรวมถึงนำเสนอแนวทางมาตรการทางกฎหมายที่แตกต่างไปจากเดิม โดยทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศยังไม่มีบังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจเล่นสล็อต เพื่อเป็นแนวทางในการคุ้มครองผู้บริโภคต่อไปในอนาคต โดยกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันในประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่เพียงพอต่อการขยายตัวทางธุรกิจเล่นสล็อตที่นับวันเพิ่มอัตราความเสี่ยงภัยต่อสุขภาพดวงตาของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ถึงแม้ความเสียหายที่ปรากฏอยู่จะไม่ได้ออกมาในลักษณะการรวมกลุ่มผู้เสียหายที่เป็นจำนวนมากอย่างชัดเจน อันเนื่องมาจากผู้เสียหายบางรายไม่ใส่ใจเอาความ หรือดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจโดยเห็นว่าเสียเวลาหรือไม่คุ้มค่าต้องเสียค่าใช้จ่ายกับการดำเนินคดี หรืออาจไม่ได้รับความเป็นธรรมหากดำเนินคดี หรือไม่สามารถเอาผิดกับผู้ประกอบการได้ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายโดยการออกกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่องเล่นสล็อต เพิ่มเติมในประเด็นที่จะกล่าวต่อไปในข้อเสนอแนะ โดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ.2551 และมาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

5.2.1 แนวทางการกำหนดให้เล่นสล็อตเป็นเครื่องมือแพทย์ที่ผู้ขายต้องได้รับอนุญาตการขาย โดยประกาศออกเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข

ปัจจุบันเล่นสล็อตทั้งประเภทเพื่อแก้ไขความผิดปกติของสายตา เพื่อรักษาโรคที่เกี่ยวข้องกับตา หรือเพื่อความสวยงาม หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ตามกฎหมายถือว่าเป็นเครื่องมือแพทย์ทั้งหมด เพราะฉะนั้นในทางกฎหมายไม่ต้องมาตีความกันให้ยุ่งยากว่า เล่นสล็อตประเภทใดเป็นเครื่องมือแพทย์ หรือไม่เป็นเครื่องมือแพทย์ กฎหมายให้การคุ้มครองและควบคุมด้วยกัน

ทั้งหมดตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องเลนส์สัมผัส ที่ประกาศเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2553 แต่อย่างไรก็ตาม ประกาศฉบับนี้อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (1) ที่กำหนดให้เลนส์สัมผัสเป็นเครื่องมือแพทย์ที่เฉพาะผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเท่านั้น ที่ต้องได้รับใบอนุญาต ซึ่งเป็นการควบคุมเฉพาะต้นทางการผลิต การนำเข้า โดยมีได้กำหนดให้ผู้ขายต้องได้รับอนุญาตการขายเลนส์สัมผัสแต่อย่างใด ซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียน ถือว่าเป็นช่องว่างทางกฎหมายให้ผู้ขายเลนส์สัมผัสสามารถขายเลนส์สัมผัสได้โดยง่าย ขาดการควบคุมปลายทางอย่างผู้ขาย ส่งผลให้มีเลนส์สัมผัสที่วางขายมีทั้งที่ปลอดภัยและไม่ปลอดภัย ไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน วางขายตามตลาดนัด แผงลอยทั่วไปหรือตามย่านศูนย์การค้า และเป็นปัญหาต่อความปลอดภัยต่อสุขภาพดวงตาของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก

ในประเด็นนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาถึงแม้จะไม่มีกฎหมายกำหนดชัดเจนให้ผู้ขายเลนส์สัมผัสต้องได้รับใบอนุญาตการขาย แต่ประเทศสหรัฐอเมริกามีมาตรการในควบคุมที่ดีคือกำหนดให้ผู้ขายเลนส์สัมผัสจะขายเลนส์สัมผัสได้ ก็ต่อเมื่อผู้ซื้อได้รับการตรวจวินิจฉัยทางสายตาจากนักทัศนมาตรศาสตร์หรือจักษุแพทย์เองโดยตรงเท่านั้น หรือกรณีซื้อจากร้านค้าทั่วไปก็จะต้องมีใบสั่งแพทย์แสดงให้ผู้ขายดูก่อนจึงจะทำการขายได้ และผู้ซื้อสามารถเก็บสำเนาใบสั่งแพทย์ไว้ซื้อครั้งต่อไปได้ภายในระยะเวลา 1 ปี และประเทศสหรัฐอเมริกามีการผลิตนักทัศนมาตรศาสตร์ออกมาจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนด้วย ซึ่งต่างจากของประเทศไทยที่ยังขาดแคลนนักทัศนมาตรศาสตร์และจักษุแพทย์อยู่มาก

ในส่วนมาตรการทางกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นยังมีความเข้มงวดมาก จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติกฎหมายกำหนดให้ผู้ขายต้องได้รับใบอนุญาตกล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นมีระบบการคัดกรองตรวจสอบมาตรฐานการขายสินค้าที่ดี มีการตรวจซ้ำ ทดสอบมาตรฐานของเลนส์สัมผัส แม้เลนส์สัมผัสนั้นจะอนุญาตให้นำเข้าและมีใบรับรองจากประเทศที่นำเข้าแล้วก็ตาม แต่จะต้องผ่านการตรวจซ้ำในคุณภาพและมาตรฐานก่อนเสมอ โดยถือว่าเป็น “มาตรฐานบังคับ” ซึ่งต่างจากของประเทศไทย หากประเทศไทยได้ทำความเข้าใจตกลง ยอมรับข้อตกลง ในการออกใบรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานภายในประเทศที่ผลิตและนำเข้าแล้วสามารถนำเข้าได้ทันที โดยไม่ผ่านการตรวจคุณภาพและมาตรฐานซ้ำจากหน่วยงานที่รับผิดชอบของประเทศไทย ซึ่งในข้อนี้ มีความสำคัญ เพราะแต่ละประเทศมีสภาพปัจจัยทางภูมิศาสตร์แตกต่างกันไป การรับรู้ย่อมแตกต่างกันและนอกจากนั้นประเทศญี่ปุ่นมีจักษุแพทย์ที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

ด้วยเหตุผลและสภาพปัญหา ผู้เขียนจึงเห็นสมควรว่าประเทศไทย ควรออกกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่องเลนส์สัมผัส เพิ่มเติมโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (1) และ 6 (3) ให้มีข้อความดังต่อไปนี้ “ให้เลนส์สัมผัสเป็นเครื่องมือแพทย์ที่

ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายต้องได้รับใบอนุญาต” เพื่อเป็นควบคุมผู้ขายให้ขายเลนส์สัมผัสที่ได้คุณภาพ และมีมาตรฐานผ่านการรับรองจากองค์การอาหารและยา (อย) และเป็นการควบคุมจำนวนผู้ขายให้มีประสิทธิภาพและง่ายต่อการติดตาม ตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อไป

5.2.2 แนวทางการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของสถานประกอบการขายเลนส์สัมผัสโดยออกประกาศเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข

ปัจจุบันมีการควบคุมสถานประกอบการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัส โดยควบคุมและกำหนดมาตรฐานเฉพาะผู้ผลิตและนำเข้าเท่านั้นที่ต้องขออนุญาตโดยต้องจดทะเบียนสถานประกอบการการผลิต การนำเข้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 17 กล่าวคือ ในมาตรา 15 มาตรา 16 และมาตรา 17 กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าตามมาตรา 6 (1) ซึ่งก็หมายถึงผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเลนส์สัมผัส ก่อนที่จะทำการขออนุญาตการผลิตหรือนำเข้าจะต้องจดทะเบียนสถานประกอบการเสียก่อนซึ่งก็จะง่ายต่อเข้าควบคุมตรวจสอบการผลิต การนำเข้า รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานในการผลิตและนำเข้าเลนส์สัมผัส แต่สำหรับผู้ขายเลนส์สัมผัสการขายเลนส์สัมผัสยังขาดคุณภาพมาตรฐานในสถานที่ขายอย่างมาก ดังจะปรากฏให้เห็นทั่วไปไม่ว่าจะเป็นตามข้างทาง ตามตลาดนัด ตลาดสด ร้านค้าแผงลอยที่ไม่มีลักษณะเป็นร้านประจำ เข้าพื้นที่ขายเป็นการชั่วคราว หรือตามห้างสรรพสินค้าทั่วไป เพราะฉะนั้นย่อมทำให้ขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพของเลนส์สัมผัสว่าจะมีคุณภาพหรือไม่ เพียงใด รวมไปถึงการดูแลการจัดเก็บรักษาเลนส์สัมผัสของสถานที่ในการจัดเก็บดูแลเลนส์สัมผัส ย่อมไม่ได้มาตรฐานตามที่ควรจะเป็น และยากต่อการควบคุมและตรวจสอบของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง หากมีความเสียหายเกิดขึ้นต่อผู้บริโภคก็ยากที่จะติดตามตัวผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากมีสถานที่ขายไม่เป็นหลักแหล่ง

ดังนั้น ในประเด็นนี้หากแม้กฎหมายได้ออกมาควบคุมผู้ขายในอนาคตว่า ต้องได้รับใบอนุญาตการขาย แต่หากยังมีสถานที่ขายไม่เป็นหลักแหล่งย่อมขาดความน่าเชื่อถือ และผู้ซื้อย่อมสงสัยในคุณภาพและมาตรฐานของเลนส์สัมผัสอยู่เช่นเดิม จึงสมควรให้กำหนดเพิ่มเติมเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่องเลนส์สัมผัส อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 โดยกำหนดว่า “ผู้ขายเลนส์สัมผัสต้องขออนุญาตและแจ้งจดทะเบียนสถานประกอบการขายตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในกฎกระทรวง” เพื่อให้สถานที่ขายเป็นหลักแหล่งและมีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งเป็นการสะดวกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในการเข้าควบคุม ตรวจสอบสถานที่ขายเหล่านี้ให้มีคุณภาพมาตรฐานการจัดเก็บเลนส์สัมผัสก่อนออกจำหน่ายได้ถูกต้อง

5.2.3 แนวทางการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพเลนส์สัมผัส ควรกำหนดให้เลนส์สัมผัสมีการทดลองและประเมินคุณภาพทางเทคโนโลยีโดยออกประกาศเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข

การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพเลนส์สัมผัส ควรกำหนดให้เลนส์สัมผัสมีการทดลองและประเมินคุณภาพทางเทคโนโลยีทั้งก่อนออกจำหน่ายและหลังจำหน่าย รวมถึงติดตามความเสียหายหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้เลนส์สัมผัส หากสินค้าใดที่ได้ผ่านการขออนุญาตจากคณะกรรมการอาหารและยามาแล้ว แต่ภายหลังคุณภาพต่ำลงหรือไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่เคยขออนุญาตไว้ หน่วยงานที่รับผิดชอบก็ควรดำเนินการตามขั้นตอนเช่นเรียกเก็บและให้กลับไปดำเนินการแก้ไขคุณภาพให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย เป็นต้น ส่วนการนำเข้าเลนส์สัมผัสถึงแม้ปัจจุบันกฎหมายจะกำหนดให้ผู้นำเข้าต้องขออนุญาตการนำเข้าหรือกรณีหากเลนส์สัมผัสได้มีการรับรองจากหน่วยงานรัฐหรือเอกชนในต่างประเทศแล้วและทางคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศไทยได้ทำการตกลงยอมรับการรับรองจากประเทศนั้นๆ ก็สามารถนำเข้าได้เลย ในส่วนนี้ควรแก้ไขมาตรการการควบคุมการนำเข้าจากต่างประเทศโดยสมควรอย่างยิ่งว่า ควรให้เลนส์สัมผัสที่มีการนำเข้าทุกกรณีได้รับการตรวจสอบมาตรฐานซ้ำหรือมีการทดลองซ้ำเพื่อตรวจสอบมาตรฐานเลนส์สัมผัสนั้นอีกครั้งเพื่อความมั่นใจและปลอดภัยต่อผู้บริโภคโดยไม่ถือการรับรองจากหน่วยงานของต่างประเทศเป็นเกณฑ์ นอกจากจะควบคุมมาตรฐานในด้านทางการผลิตและนำเข้าแล้ว ควรกำหนดให้ผู้ขายเลนส์สัมผัสควรต้องขออนุญาตการขายด้วย เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมปลายทางเพื่อให้เลนส์สัมผัสที่จะนำออกจำหน่ายโดยผู้ขายรายสุดท้ายได้คัดกรองคุณภาพมาตรฐานเลนส์สัมผัสนั้นอีกครั้ง เพราะถึงแม้เลนส์สัมผัสจะมีการผลิตและนำเข้าที่ได้มาตรฐานแต่ผู้ขายรายสุดท้ายไม่ได้นำเลนส์สัมผัสที่ได้คุณภาพมาตรฐานออกจำหน่ายแต่นำเลนส์สัมผัสที่ไม่ได้คุณภาพราคาต่ำ คุณภาพต่ำออกขายแทนเช่นนี้ เลนส์สัมผัสที่ตกถึงมือผู้บริโภคมั่มไม่ปลอดภัย เช่นนี้ควรควบคุมการขออนุญาตให้ทั่วถึงผู้ประกอบการเลนส์สัมผัสทุกๆ ประเภทไม่ว่าจะเป็น ผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้ขาย ปิดช่องว่างและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดไปแนวทางเดียวกันเพื่อให้ผู้บริโภคได้มีโอกาสได้เลือกใช้เลนส์สัมผัสที่มีความปลอดภัยมากที่สุด

ดังนั้น ในประเด็นนี้ ผู้เขียนจึงเสนอแนวทางว่า ควรออกเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่องเลนส์สัมผัส เพิ่มเติมอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (8) กำหนดให้ “เลนส์สัมผัสที่เป็นเครื่องมือแพทย์ ต้องมีการประเมินเทคโนโลยี เพื่อให้การใช้เครื่องมือแพทย์ดังกล่าวเป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาทางด้านสุขภาพของประชาชนและสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ”

5.2.4 แนวทางการควบคุมคุณสมบัติผู้ขายเลนส์สัมผัส

เนื่องจากในปัจจุบันจำนวนปริมาณผู้ขายเลนส์สัมผัสมีจำนวนมากหลากหลายอาชีพ ไม่จำกัดเพศ อายุ วัย โดยเฉพาะผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือชำนาญการเฉพาะด้านสายตา ปัญหาหนึ่งที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่คือ ขาดแคลนบุคลากรชำนาญการทางด้านสายตา ไม่ว่าจะเป็น จักษุแพทย์ หรือทัศนมาตรศาสตร์ ที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และในส่วนของคุณสมบัติผู้ขายเลนส์สัมผัส ปัจจุบันผู้ขายจะเป็นบุคคลใดก็ย่อมได้ ขอให้มียุทธศาสตร์ซื้อเลนส์สัมผัสจากแหล่งขายภายในประเทศหรือการหอบหิ้ว ถักลอบนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น จีน เกาหลี โดยไม่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน มาขายต่อตามแหล่งขายต่างๆ แนวทางการควบคุมคุณสมบัติผู้ขายเลนส์สัมผัส สมควรควบคุมผู้ขายโดยให้ขายต้องได้รับอนุญาตการขายโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (3) เดิมไม่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นให้ระบุไว้เพิ่มเติมโดยออกเป็นประกาศกระทรวงสาธารณสุขเพิ่มเติม นอกจากนั้นกำหนดให้ผู้ที่ขายเลนส์สัมผัสได้นั้น “ผู้ขายเลนส์สัมผัส” จะต้องมีความรู้ความชำนาญหรือมีความรู้เฉพาะทางตามวัตถุประสงค์การใช้ กล่าวคือ หากเลนส์สัมผัสประเภทที่ใช้รักษาหรือแก้ไขความผิดปกติทางตาควรกำหนดให้ผู้ที่จะขายได้จะต้องได้รับใบสั่งจากจักษุแพทย์ หรือทัศนมาตรศาสตร์เท่านั้น ดังตัวอย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้ขายเลนส์สัมผัสได้ต่อเมื่อมีใบสั่งแพทย์เท่านั้น และในกรณีเลนส์สัมผัสทั่วไปมีวัตถุประสงค์การใช้เพื่อความสวยงามหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นอย่างเลนส์สัมผัสแฟชั่นจำพวก บิกอายส์ ผู้ที่จะทำการขายได้ต้องยื่นขออนุญาตจากคณะกรรมการอาหารและยาเพื่อเป็นการลงทะเบียนรายชื่อผู้ขายอย่างชัดเจนและระบุชื่อยี่ห้อ จำนวนผลิตภัณฑ์ ใ้ง่ายต่อการควบคุมและทราบถึงสินค้าที่นำออกขายเป็นสินค้าที่ได้มาตรฐานการผลิตหรือการนำเข้าหรือไม่ และอีกแนวทางหนึ่งคือ กระทรวงสาธารณสุขควรส่งเสริมให้มีจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับเลนส์สัมผัสและออกใบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ผ่านการอบรม เพื่อเป็นการทดแทนบุคลากรด้านจักษุแพทย์และทัศนมาตรศาสตร์ที่ปัจจุบันมีน้อยและกรณีผู้สนใจจะศึกษาต่อในสาขาวิชานี้มีน้อยเหตุผลหนึ่งมาจากยังไม่ได้รับความนิยมนและระยะเวลาการศึกษาใช้เวลานาน สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนมีน้อยมีเพียงมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยรังสิตเท่านั้น โดยการผลิตบุคลากรด้านนี้มาเพิ่ม เพื่อช่วยแก้ปัญหาผู้ขายที่ขาดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเลนส์สัมผัสอย่างน้อยเป็นการนำมาทดแทน โดยเฉพาะการขายเลนส์สัมผัสแบบแฟชั่นได้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องต้องมโนบายในการออกใบรับรองคุณสมบัติผู้ขายเป็นประกาศนียบัตร เป็นหลักสูตรระยะสั้น และจัดอบรมแนวทาง วิธีการใช้ การให้คำแนะนำ การดูแลเลนส์สัมผัสที่ถูกต้อง เป็นต้น ให้กับผู้ที่เข้ารับการอบรม หลังจากนั้นผู้ที่มีใบรับรองดังกล่าวสามารถขายได้โดยกำหนดให้ขายได้เฉพาะเลนส์สัมผัสเพื่อความสวยงามหรือแบบแฟชั่นเท่านั้น ไม่นับรวมไปถึงเลนส์สัมผัสที่ใช้แก้ไข

ความผิดปกติทางสายตาหรือเพื่อการรักษา โดยบุคคลากรกลุ่มนี้นำมาทดแทนนักทัศนมาตรศาสตร์ และจักษุแพทย์ที่ขาดแคลนได้ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ผู้ใช้บริการบริการให้ได้รับการบริการที่ปลอดภัยจากการใช้เลนส์สัมผัสที่เป็นเครื่องมือแพทย์ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นยังไม่เป็นการกีดกันหรืออุปสรรคทางการค้า การตลาดของผู้ประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัสทั้งผู้ผลิตและนำเข้ามากจนเกินไป ส่วนผู้ขายหากต้องการประกอบอาชีพด้านนี้ การเข้ารับการอบรมเพียงเท่านั้นย่อมสามารถทำได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากประการใด หากหน่วยงานรัฐให้การส่งเสริมและรับรองให้

5.2.5 แนวทางในการเยียวยาและดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจขายเลนส์สัมผัสที่ไม่ปลอดภัย

หากประเทศไทยสามารถสร้างมาตรการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การเยียวยาความเสียหายย่อมเป็นไปได้โดยง่าย เนื่องจากผู้เสียหายสามารถดำเนินคดีกับผู้ขายได้ ไม่ว่าจะเป็นการติดตามผู้กระทำความผิดเนื่องจากมีสถานที่ขายเป็นหลักแหล่ง นอกจากนั้นในตัวบรรจุสินค้า หีบห่อควรมีการบังคับใช้อย่างจริงจังให้ระบุผู้ผลิต สถานที่ผลิตไว้ด้วยเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้บริโภคได้ในเบื้องต้น เพราะผู้ผลิตถือว่ามีความรับผิดชอบโดยตรงหากสินค้าไม่ปลอดภัย ผู้บริโภคสามารถเรียกร้องให้รับผิดชอบได้ หากได้รับความเสียหายจากเลนส์สัมผัสที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน

สร้างระบบการผลิต การนำเข้าและการขาย ในภาคสมัครใจคล้ายประเทศญี่ปุ่นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อกำหนดมาตรฐานและคุณภาพของเลนส์สัมผัสเพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการหันมาให้ความสนใจในคุณภาพมาตรฐานเลนส์สัมผัสมากขึ้น เพราะหากผู้ประกอบการรายใดไม่พัฒนาคุณภาพสินค้าก็จะมีผลต่อความไว้วางใจของผู้บริโภคทำให้ยอดขายของผู้ประกอบการที่ไม่มีการปรับปรุงมาตรฐานให้ได้คุณภาพมียอดขายต่ำลงแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นไม่ได้ และนอกจากนั้นหน่วยงานรัฐควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามผู้กระทำความผิดช่วยเจ้าหน้าที่รัฐในการเข้าปราบปรามผู้กระทำความผิดหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายโดยอาจตั้งรางวัลให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสหรือแหล่งขายที่ไม่ได้คุณภาพแก่เจ้าหน้าที่รัฐ โดยเก็บข้อมูลของผู้แจ้งไว้ในเชิงลับห้ามเปิดเผยต่อสาธารณชนเช่นนี้ก็จะสามารถลดจำนวนผู้ขายเลนส์สัมผัสที่ไม่ได้คุณภาพในท้องตลาดได้

5.2.6 แนวทางในการกำหนดมาตรการลงโทษผู้ขายเลนส์สัมผัสที่ไม่ปลอดภัย

แนวทางในการกำหนดบทลงโทษผู้ขายเลนส์สัมผัสที่ไม่ได้รับอนุญาตการขายและไม่มีคุณสมบัติตามที่ประกาศกำหนดเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ขายได้ขายเลนส์สัมผัสที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้ใช้ และสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้บริโภคว่าบุคคลที่ขายมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายประกาศกำหนด โดยในปัจจุบันตามประกาศกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่องเลนส์สัมผัส ที่ประกาศเมื่อวันที่ 14

ตุลาคม 2553 ไม่ได้กำหนดให้ผู้ขายต้องได้รับอนุญาตการขาย เพราะฉะนั้นหากผู้ขาย ขายเลนส์สัมผัสย้อมไม่ผิดกฎหมาย ไม่มีบทลงโทษทั้งในทางแพ่งและทางอาญา ในบทนี้ที่ชัดเจนออกมาบังคับอย่างเครื่องมือแพทย์ชนิดอื่น มีเพียงบางมาตราที่กฎหมายเครื่องมือแพทย์กำหนดในมาตรา 44 วรรคสาม เพียงว่าให้ผู้ขาย ขายเลนส์สัมผัสดูแลให้มีฉลากและเอกสารกำกับเครื่องมือแพทย์ตามที่ผู้รับอนุญาตจัดไว้ ซึ่งหมายถึง ผู้ผลิต ผู้นำเข้าจัดไว้ หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท (มาตรา 103 วรรคสาม) ซึ่งถือว่าบทลงโทษค่อนข้างน้อยและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้เพียงแค่อุดูแลให้มีฉลาก และหากขายเลนส์สัมผัสไม่ปลอดภัยในการใช้ เนื่องจากแสดงฉลากหรือเอกสารกำกับเครื่องมือแพทย์ไม่ถูกต้องมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 108 วรรคสอง)

ในการกำหนดมาตรการลงโทษผู้ขายเลนส์สัมผัสตามพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์นี้ ถึงแม้จะมีควบคุมและมีบทลงโทษในประเด็นดังกล่าว แต่ก็เป็นการยากในการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตามผู้กระทำความผิด หากกฎหมายได้แก้ไขให้มีการลงทะเบียนและทำการอนุญาตขายเช่นเดียวกับผู้ผลิต ผู้นำเข้า ก็จะช่วยให้ง่ายต่อการควบคุมและคัดกรองเลนส์สัมผัสที่ปลอดภัยออกสู่ท้องตลาด และตกถึงมือผู้บริโภคได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน เช่นนี้ผู้เขียนจึงเห็นสมควรกำหนดบทลงโทษโดยให้ได้รับโทษอย่างเดียวกันกับผู้ขายเครื่องมือแพทย์ประเภทอื่น โดยให้บทลงโทษตามพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 89 มีผลบังคับใช้กับผู้ขายเลนส์สัมผัสที่ไม่ได้รับอนุญาตด้วย โดยหาก “ผู้ขายเครื่องมือแพทย์ใดไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”